

з основних властивостей мережі є її гіпермедійна природа, що забезпечує високу ефективність у представленні і засвоєнні інформації. Це значно підвищує можливості маркетингу в посиленні взаємозв'язку підприємств і споживачів. Проте роль Інтернету не обмежуються лише комунікативними функціями, оскільки надає можливість реалізації всіх операцій, пов'язаних із здійсненням покупок і проведенням платежів, надаючи йому ознак глобального електронного ринку.

Доцільність використання властивостей Інтернету при формуванні систем маркетингу зумовлює потребу впровадження сучасних мережевих технологій у процеси реалізації підприємствами маркетингових підходів щодо просування товарів і послуг, пошуку інформації, потенційних клієнтів і ділових партнерів, розширення ринків збуту, забезпечення результативності рекламних кампаній, а також для організації ефективної системи зворотного зв'язку із цільовими покупцями та споживачами.

Література

1. Исследование поведения интернет-пользователей/ TNS Infratest Ukraine. Full Country Report Scalable Research Solution, Киев, 11 июня 2012 г./ [Електронний ресурс]. – Режим доступу – : <http://uaoprt.net/news/ua-fV0gjhg/a/1207/12>
2. Реклама и маркетинг в Интернете : пер. с англ. / Т. Кеглер, П. Даулинг, Б. Тейлор, Д. Тестерман. – М. : Альпина Паблишер, 2003. – 640с.
3. Имери Винс. Как сделать бизнес в Internet [пер. с англ.] / Винс Имери. – Изд. 3-е. – К.; М.; СПб.: Диалектика, 1998. – 464 с.
4. Успенский И. В. Интернет как инструмент маркетинга / И. Успенский. – СПб. : ВHV – Санкт-Петербург, 2000. – 256 с.
5. Успенский И. Энциклопедия Интернет-бизнеса / И. Успенский. – СПб: Питер, 2001. – 432 с.
6. Постма П. Новая эра маркетинга: Будущее маркетинга в век новых технологий : пер. с англ. / Пол Постма. – СПб. : Питер, 2002. – 202 с.
7. Маркетингові технології в умовах інноваційного розвитку економіки : монографія / [С.В. Ковальчук, Бойчук І.В. та інші]; за ред. С.В. Ковальчук. – Хмельницький: ТОВ «Поліграфіст-2», 2011. – 321 с.
8. Разроев Э. Инфокоммуникационный бизнес: управление, технологии, маркетинг / Э. Разроев. – СПб. : Профессия, 2003. – 352 с.
9. Терещенко В.М. Маркетинг: новые технологии в России / В.М. Терещенко [и др.]. – 2-е изд. – СПб.: Питер, 2004. – 416с.
10. Гуров Ф.Н. Продвижение бизнеса в Интернет: все о PR и рекламе в сети / Ф.Н. Гуров. – М. : Вершина, 2009. – 150.
11. Литовченко І.Л. Інформаційна концепція маркетингу / Ірина Литовченко // Маркетинг в Україні. – 2010. – № 2 (60). – С. 64-67.

УДК 351.863(477):339.924

Терехов Є.М.,
к.е.н., доцент кафедри економічної кібернетики
ДВНЗ «УАБС НБУ»

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ВПЛИВУ НА НЕЇ ФАКТОРІВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ РИЗИКІВ

Постановка проблеми. Гарантування економічної безпеки держави і формування механізмів підвищення ефективності управління нею є одним з пріоритетних завдань сучасних трансформаційних процесів. Аналіз соціально-економічної ситуації в Україні показує, що причини загроз економічній безпеці мають яскраво виражений характер, тому дослідження саме аспекту економічної безпеки дозволяє визначити ключові фактори дотримання безпеки держави в цілому.

Процеси гарантування економічної безпеки постійно перебувають у центрі уваги науковців. Але у більшості випадків вони досліджують лише окремі питання проблеми, пов'язані насамперед із формуванням базових засад забезпечення економічної безпеки, визначенням системи економічних інтересів і пріоритетів розвитку, формуванням окремих заходів стосовно управління безпекою.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Серед вітчизняних і зарубіжних авторів, праці яких присвячені зазначеним питанням, слід назвати таких дослідників, як В. М. Паламарчук, В.К. Симоненко, В. І. Чужиков, В. Т. Шлемко, І.Ф. Бінько та ін. В роботах цих вчених економічна

безпека розуміється як стан забезпеченості необхідними ресурсами на рівні, який дозволяє гарантувати розвиток і зростання економіки та соціальної сфери при достатньому захисті економічних інтересів від системи загроз зовнішнього і внутрішнього походження.

Разом з тим, в роботах цих поважних авторів не розкрито проблема формування економічної безпеки України в контексті впливу на неї факторів глобалізаційних ризиків.

Постановка завдання. Таким чином, метою цієї статті є визначення впливу зовнішнього глобалізованого середовища на процеси формування економічної безпеки України і прикладного розгляду.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогодні основні небезпеки зовнішнього середовища для України зосереджені в сфері енергетики, в фінансовій та торговій сферах і саме ці сфери є провідними з погляду забезпечення економічної безпеки держави. Такі фактори економічної безпеки як частка імпорту у внутрішньому споживанні держави, частка імпорту продовольства у внутрішньому споживанні держави, питома вага провідної країни-партнера у загальному обсязі зовнішньої торгівлі, питома вага сировинного та низького ступеня переробки експорту (промисловості) у загальному обсязі експорту товарів, вже розглядалися в попередніх розділах дослідження, разом із тим на сьогодні, на нашу думку, основні ризики сконцентровані в енергетичній сфері, яка є найбільш суттєвим фактором економічної безпеки. Саме цей небезпечний фактор впливає на фінансову безпеку держави, саме він буде визначати економічний розвиток України в найближчі роки.

Разом із тим як сфера фінансів, так і сфера енергетики пов'язані із двома галузями української економіки, які є провідними в структурі національного господарства. Мова йде про українську металургію та хімічну промисловість, які з одного боку є найбільшими споживачами енергоресурсів, а з іншого – саме валютні надходження від продажу металу та хімічної продукції визначають фінансову стабільність в українській фінансовій системі

За обсягом виробництва продукції чорної металургії Україна тривалий час входила до числа провідних країн Європи і світу. Так, у 80-х рр. ХХ ст. в Україні щорічно видобувалося 120 — 125 млн. тонн залізної руди, 7 млн. тонн марганцевої руди, виплавлялося 55 млн. тонн сталі. Зараз аналогічні показники значно скромніші — приблизно 55 млн. тонн залізної руди, менше 3 млн. тонн марганцевої руди, 32 млн. тонн сталі [4].

Хімічна промисловість також є системоутворюючою галуззю української економіки, хоча в останні 3 роки експорт хімічної продукції з України скорочується внаслідок несприятливої ринкової кон'юнктури. Наприклад, лише у 2009 році поставки продукції зменшилися на 15,3% (майже на \$200 млн.). Крім того, розвиток експорту хімічної продукції стримується його високою енергоємністю, залежністю від імпортової сировини (особливо, газу, нафти й стиролу) та екологічною шкідливістю. Деяку стабільність цьому напрямку зовнішньої торгівлі надає інерція попиту в пострадянських державах – головних споживачах української хімічної продукції.

Саме з металургією і хімією пов'язані значною мірою проблеми української економіки та її національної безпеки. Дослідження засвідчують, що зовнішній попит на продукцію цих галузей практично визначає перспективи розвитку економіки в цілому [1].

Окрім того, саме ці галузі є найбільшими споживачами енергоресурсів, формують енергетичний баланс України та визначають проблемний, якщо не критичний, характер ціноутворення на газовому ринку. Саме ціни на енергоресурси визначають ціну та конкурентоздатність продукції металургійної та хімічної промисловості, а вже звідси можливості наповнення бюджету за рахунок податкових платежів, здатність держави впливати на валютний курс за рахунок валютних надходжень і в кінцевому рахунку економічна стабільність та економічна безпека держави.

Зазначимо, що ціни на енергоресурси та можливості хімічної та металургійної промисловості збувати свою продукцію на зовнішньому ринку впливають на проблему зовнішнього боргу України, оскільки падіння рівня збуту об'єктивно сприяє тому, що держава має шукати фінансові ресурси на зовнішніх ринках, активно запозичувати кошти міжнародних фінансових інститутів. Таким чином, саме структура української економіки багато в чому негативно впливає на економічну стабільність держави, її залежність від зовнішніх факторів глобального економічного середовища.

Отже, найважливіші види економічної безпеки України, які на сьогодні відчувають найбільший вплив глобалізацій – це енергетична безпека та фінансова безпека, а також безпека у сфері окремих галузей промисловості, зокрема металургії та хімічної промисловості, при цьому вони взаємопов'язані між собою, утворюючи своєрідне коло економічної небезпеки України (рис. 1).

Зазначимо, що фінансова безпека – частина економічної і національної безпеки, це такий стан фінансово-банківської системи, при якому держава може в певних межах гарантувати загальноекономічні умови функціонування державних установ влади і ринкових інститутів [5, с. 24].

На нашу думку, спеціальний розгляд цього терміна націлений на аналіз і прогнозування широкої сукупності факторів, що визначають стабільність фінансово-банківської системи, виявляють загрози і слабкі місця в її функціонуванні для того, щоб зробити більш структурованим і прозорим функціонування всіх елементів цієї системи.

Такий підхід дозволяє визначити, в якій мірі стабільність і безпека економічного і соціального розвитку залежать від факторів, що лежать у сфері фінансів, а що залежить від особливостей економіки і технології розвитку галузей реального сектора. Для економіки і соціального життя людини небезпечні як недооцінка, так і переоцінка значимості фінансової системи.

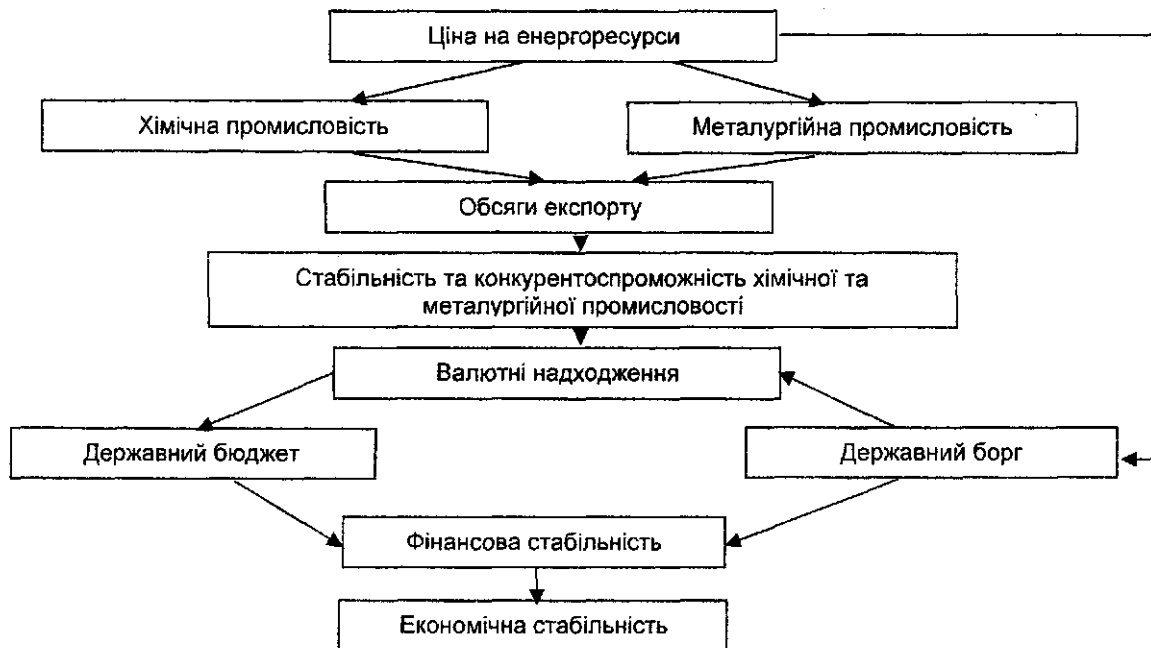

Рис. 1. Коло глобальних факторів, що впливають на рівень економічної безпеки України

Основні структурні ланки фінансової безпеки України з позицій глобалізації перебувають в українській банківській системі, у взаємовідносинах України з іноземними інвесторами та в участі України в системі міжнародного кредитування, оскільки саме ці ланки дають Україні додаткові валютні надходження та кредити, без яких, в умовах нерозвинутого внутрішнього ринку, українська економіка розвиватися не в змозі.

У фінансовій сфері найбільшу стурбованість викликає стан бюджету країни, адже в останні роки країна знаходиться в умовах зростаючого бюджетного дефіциту. Сукупний державний борг України на кінець 2009 року становив 33% ВВП (37,944 млрд. дол. США) порівняно із 20% на кінець 2008 року і з 12,3% - на кінець 2007 року [4] (рис. 2).

Державний борг України, %

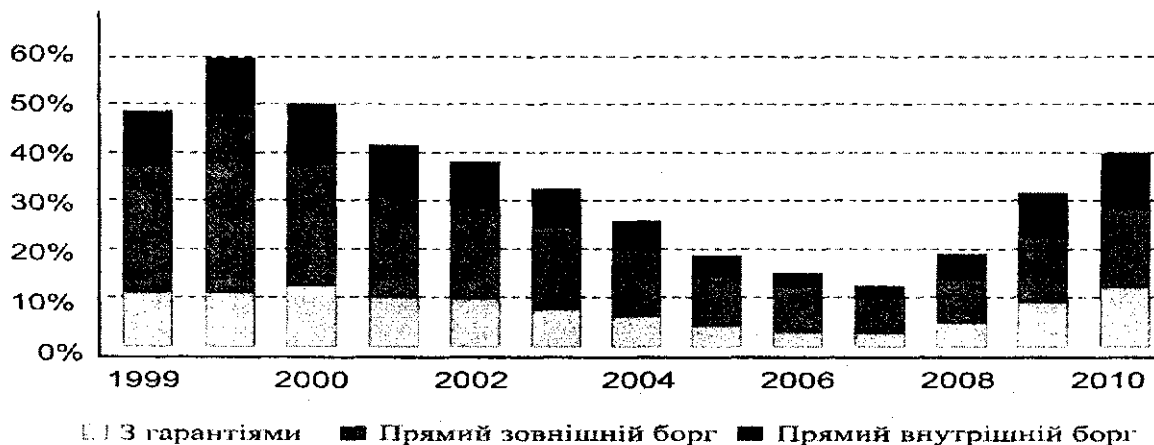

Рис. 2. Динаміка зовнішнього боргу України у 2008 - 2010 рр.

Потреба в рефінансуванні державного боргу оцінюється у 3,5 - 4% ВВП, з яких менше половини доводиться на зовнішній борг. Отже, щоб скоротити дефіцит до рівня, рекомендованого МВФ (7%), уряду у кожному разі слід залучати ресурси не тільки МВФ, але і використовувати інші фінансові ресурси.

Зокрема, мова йде про те, що можливо Україні прийдеться розглянути питання кредитування з боку Російської Федерації на умовах політичних поступок. Безумовно, що даний шлях є тупиковим, оскільки веде до втрати економічної і політичної незалежності.

Разом з тим Україна вже має багатий досвід управління державним боргом у 1998 - 2002 роках, коли за допомогою грамотної монетарної політики на зовнішньому і внутрішньому ринках, гнучкої позиції на переговорах з кредиторами на тлі зростання економічних показників країні вдалося знизити розміри державного боргу до задовільних показників.

Складовою частиною фінансової безпеки України є стан її банківської системи.

Процеси глобалізації світової економіки не могли і не зможуть обійти ні Україну, ні її фінансово-банківську систему, особливо якщо врахувати відкритість вітчизняної економіки. В останні роки, не дивлячись на фінансово-економічну кризу, позиції банків з іноземним капіталом на фінансовому ринку є стабільними із загальним трендом в сторону збільшення іноземного капіталу у банківській системі України.

Присутність в українському фінансовому секторі іноземного фінансового ресурсу призводить до того, що більшість позитивних і негативних явищ зовнішнього фінансово-економічного середовища зможуть «імпортуватися» у нашу країну, що призведе до негативних наслідків у вигляді часткової або повної втрати фінансової незалежності.

Безумовно, що присутність банків з іноземним капіталом у банківській системі України відповідає інтересам розвитку національної фінансової системи, сприяє залученню іноземних інвестицій і розширенню ресурсної бази соціально-економічного розвитку. У той же час існують досить серйозні фінансові та економічні ризики швидкого зростання присутності іноземного капіталу у банківській системі країни, пов'язані з можливою втратою суверенітету у сфері грошово-кредитної політики, можливим посиленням нестабільності, несподіваними коливаннями ліквідності банків, спекулятивними змінами попиту та пропозиції на грошово-кредитному ринку, можливим відтоком фінансових ресурсів. Тому вирішення питання про форми і масштаби розширення присутності іноземного банківського капіталу на ринку банківських послуг повинне бути підлегле стратегічним цілям соціально-економічного розвитку, підвищення національної конкурентоспроможності, економічної безпеки, зміцнення грошово-кредитної системи України.

Вважаємо, що для нейтралізації негативних ефектів у сфері банківської системи в Україні доцільно ввести нормативно-організаційний відбір і моніторинг доступу іноземного банківського капіталу на основі національних пріоритетів розвитку; увести заборону на доступ банків з офшорних зон, а також розробити чіткі правила продажу банків з національним капіталом іноземним власникам.

Не настільки визначним але вагомим фактором, який впливає на стан економічної безпеки України, є інвестиційна складова, оскільки випереджальні темпи економічного зростання потребують належного фінансування. За таких умов попит національних економік на інвестиційні ресурси постійно зростає, що загострює конкурентну боротьбу на ринку прямих іноземних інвестицій. Існуючий сьогодні в Україні недолік внутрішніх інвестиційних ресурсів обумовлений низкою причин:

по-перше, тривалим періодом спаду вітчизняного виробництва (він тривав ціле десятиліття – з 1990 по 1999 р.), а потім – недостатністю ресурсів підприємств для відновлення і модернізації основних фондів;

по-друге, різким падінням рівня доходів більшості населення України і, як результат, недостатністю заощаджень домогосподарств для здійснення прямих і портфельних інвестицій;

по-третє, недостатнім рівнем капіталізації української банківської системи, що обмежує можливості здійснення масштабних інвестиційних проектів.

Недолік внутрішніх інвестиційних ресурсів в останні роки активно покривався за рахунок припливу іноземних інвестицій. Хоча в повсякденній свідомості вкоренилося уявлення, що обсяг іноземних інвестицій в Україну недостатній, аналіз фактичних даних свідчить про інше. Звичайно, за загальним обсягом іноземних інвестицій і розміром прямих іноземних інвестицій, розраховуючи на одного жителя, Україна поступається абсолютній більшості країн східної і центральної Європи. Однак питома вага приросту чистих іноземних інвестицій у ВВП України у 2005-2008 рр. становила більше 6%, і поступається за цим показником тільки трьом країнам регіону (Сербія, Болгарія й Естонія) [4].

Слід визнати, що навіть серед прямих іноземних інвестицій значна частина належала спекулятивному капіталу (хоча це властиво портфельним інвестиціям). Це підтверджується тим фактом, що за час фінансово-економічної кризи спостерігався значний відтік прямих інвестицій (більше 2 млрд. дол.) [4].

Разом з тим ці фактори у перспективі не можуть суттєво вплинути на економічну безпеку України, оскільки країна є потенційно привабливою для інвесторів. Хоча сьогодні українська економіка має несприятливий клімат для іноземних інвесторів, слід визнати, що зберігаються певні конкурентні переваги, які сприяють залученню інвестицій з-за кордону (табл. 1).

Проте слід зазначити, що економіка України нині не може задовольнити вимоги західних інвесторів. Серед причин непривабливості українського інвестиційного клімату називають повільні темпи реформування й економіки, й законодавчої бази, а також нераціональний розподіл внутрішніх інвестицій, високі податки, надмірне регулювання та заполітизованість економіки [7, с.12].

Таблиця 1

Фактори інвестиційної привабливості економіки України

№ п/п	Фактор інвестиційної привабливості	Характеристика
1	Зручне геополітичне місце розташування	Країна має вихід до Чорноморського басейну; розташована на перехресті транспортних шляхів Європа-Азія, Північ-південь
2	Високий рівень природно-ресурсної забезпеченості	По кількості розвіданих запасів марганцевих руд Україна - друга у світі й перша - серед країн СНД; запасами вугілля, залізної руди, вторинних каолінів, калійних солей, глинистої сировини країна забезпечена на 100-200 років
3	Дешева кваліфікована робоча сила	Середній рівень заробітної плати в Україні у 10-15 разів нижче, чим у розвинених країнах Європи. ВВП на душу населення - найнижчий серед країн Центральної і Східної Європи й становить менше 50% від середнього показника по регіону
5	Значний потенціал зростання внутрішнього споживчого ринку	Нерозвиненість вітчизняного виробництва товарів масового споживання створює сприятливі умови як для їх імпорту, так і для організації цього виробництва усередині країни з використанням імпортного устаткування і технологій

До чинників, які реально можуть впливати на активізацію залучення іноземних інвестицій в економіку України можна віднести: стабілізацію законодавчої бази держави; інтеграцію політичної свободи усіх гілок влади; нормалізацію стану фінансово-кредитної системи; підвищення інвестиційної активності населення; розбудову інфраструктури фондового ринку; розвиток системи організованої торгівлі.

Наступним чинником економічної безпеки України є енергетична складова, яка виділяється у спеціальний розділ економічної безпеки оскільки безпечний стан української економіки багато в чому визначається станом паливно-енергетичних галузей.

До процесів глобалізації енергетики залучено майже всі країни. Україну, через певні обставини, в цей процес втягнуто особливо глибоко. До таких обставин належить унікальне геополітичне і географічне положення країни та пов'язана з цим роль України як значного транзитера паливно-енергетичних ресурсів, недостатнє забезпечення країни власними природними паливними ресурсами та пов'язаний із цим значний імпорт паливно-енергетичних ресурсів, велика частка (понад 50%) експорту в національному валовому продукті тощо. Україна належить до країн не досить забезпечених традиційними видами первинної енергії, але змушена їх імпортувати. Енергетична залежність України від поставок органічного палива, з урахуванням умовно-первинної ядерної енергії становить близько 60%. Подібною або близькою до української є енергозалежність таких розвинених країн Європи, як Німеччина - 61,4%, Франція - 50%, Австрія - 64,7%. Багато країн світу мають значно нижчі показники забезпечення власними первинними ресурсами, зокрема Японія використовує їх близько 7%, Італія - близько 18%. Тобто рівень енергозалежності України такий, як і середньоевропейський (рис. 3), і має тенденцію до зменшення у зв'язку з реструктуризацією економіки.

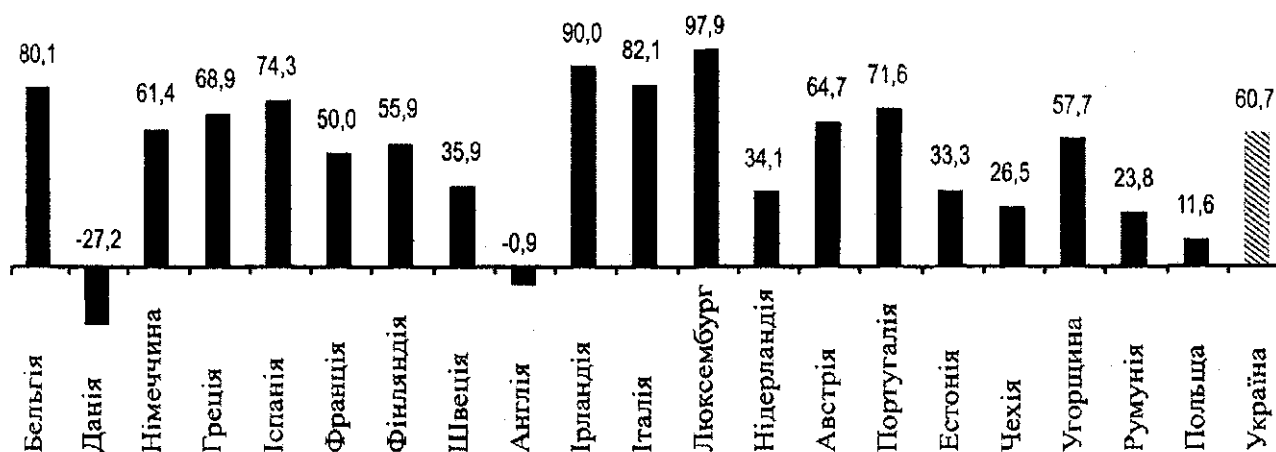

Рис. 3. Рівень енергетичної залежності України на тлі європейських країн [6]

У структурі споживання первинної енергії в Україні за минулі роки найбільший обсяг припадає на природний газ – 41%, тоді як у країнах світу питома вага споживання газу становить 21%. Це пов'язано з більшою питомою вагою в структурі українського ВВП продукції традиційного українського експорту – хімії і металургії, а також напруженою ситуацією із забезпеченням електроенергетики, комунальної сфери і населення вугіллям належної якості, вугільними і торфобрикетами, зрідженим газом і необхідністю їх заміщення природним газом. У результаті енергоємність ВВП України у 2,6 рази перевищує середній рівень енергоємності ВВП країн світу, в чому і виявляються основні загрози для економічної безпеки України [4].

На ці негативні фактори накладається і залежність України від Росії - головного постачальника енергетичних ресурсів і зниження ролі України як країни - транзитера природного газу у зв'язку з будівництвом газопроводів в обхід України.

Дані процеси (транзит газу) слід визнати необоротними і Україні необхідно вже сьогодні шукати шляхи зниження енергозатрат виробництва, диверсифікації поставок газу за рахунок будівництва морських терміналів для прийому зрідженого газу, розвитку атомної енергетики, що могла б забезпечити європейську енергетичну самостійність України.

Економічна безпека у сфері окремих видів виробництва є похідною від стану фінансово-енергетичної системи, оскільки орієнтовані на експорт галузі України являються енерго- і фінансово витратними.

Метал залишається одним з основних конструкційних матеріалів ХХ ст. Симптоматично, що, незважаючи на досягнутий високий рівень споживання металу на душу населення, зростаючу конкуренцію з боку інших конструкційних матеріалів, у більшості індустріально розвинених країн цей рівень не знижується. У ряді таких країн спостерігалось значне зростання загального споживання металу за минуле десятиліття, яке скоротилося у 2007 - 2008 роках в умовах кризи.

На сьогодні ринок металу знов демонструє позитивні тенденції, хоча має місце скептичне відношення до перспектив розвитку української металургії. Однак аналіз розвитку ринку металу показує, що на нього впливають циклічні коливання економічної кон'юнктури, а динаміка цін на метал дозволяє говорити, зокрема, про 8-річні цикли [8].

Звідси слідує, що короткострокові тенденції у розвитку галузі не можуть служити підставою для перспективних прогнозів і рекомендацій. Настільки ж невиправдані і поспішні дії відносно наявних потужностей. Зіставлення в агрегованому виді світового виробництва і споживання металу показує, що у такому вигляді відсутнє стійке перевищення виробництва над споживанням.

Світовий ринок чорних металів і сталі, наприклад у 2007 році, досяг максимального обсягу: по виробництву - близько 799 млн. т і по споживанню - близько 699,3 млн. т. У 2008 - 2009 рр. світове споживання і виробництво почало знижуватися (7% і 3% відповідно), після чого по мірі зростання світової економіки почалося і зростання у межах 1-2%.

Середньострокові прогнози Комітету економічних досліджень (IISI) по споживанню сталі (світового і по регіонах) оптимістичні. Обсяг споживання сталі у 2010 - 2011 роках становить близько 787 млн. т, а його річний приріст - 1,6%. За цим прогнозом по споживанню сталі будуть лідирувати Китай (щорічний приріст 4,8%) і Південна Америка (3,5%). Будуть знижувати споживання сталі країни СНД (-1,0%) і Японія (-1,3%) [8].

Звідси слідує, що проблема узгодження виробництва і споживання металу носить структурний і конкурентний характер – глобалізаційні процеси об'єктивно сприяють зростанню попиту на метал і у цьому зв'язку українським металургійним підприємствам необхідно, у першу чергу, вирішувати проблеми енергоємності виробництва, підвищення його технологічності, розвитку маркетингових комунікацій з метою проникнення на нові ринки.

За минуле десятиріччя виробництво металопродукції країн Європейського Союзу зросло на 10,5%, хоча в Україні зростання виробництва металу відставало від загальносвітових показників навіть у докризові роки [8, с. 23].

У першому півріччі 2010 року порівняно з 2009 роком зростання виробництва металевої продукції в Україні склало 30% і на сьогодні немає підстав стверджувати про перспективи зниження обсягів виробництва металу в Україні [2].

Разом з тим аналіз стратегічних можливостей української чорної металургії свідчить, що якість технологічної бази вітчизняної металургії не дає їй стійких порівняльних переваг на світовому ринку. Тому стратегія розвитку української чорної металургії повинна передбачати необхідність великих інвестицій у розвиток технологій виробництва металу, введення нових інноваційних підходів до виробництва. Разом з тим доводиться виходити з того, що у перспективі світові позиції українського металу в більшій мірі будуть визначатися енерговитратними і організаційними факторами виробництва, які забезпечують конкурентоспроможність продукції українського металургійного комплексу.

Все сказане про українську металургію відноситься і до продукції української хімічної промисловості, яка теж знаходиться під впливом факторів глобального ринкового середовища, що визначають попит на продукцію української хімії і відповідно рівень виробництва.

Крім об'єктивних кризових явищ в останні роки розвиток української хімічної продукції стримується його високою енергоємністю, залежністю від імпортової сировини (особливо газу, нафти і стиrolу) та екологічною шкідливістю. Деяку стабільність цьому напрямку зовнішньої торгівлі надає інерція попиту у пострадянських державах - головних споживачах української хімічної продукції.

Не можна не погодитися з думкою доктора економічних наук Сергія Корабліна, який у лютому 2010 року заявив: «На початку 90-х лише деякі говорили про ризик сировинного перепрофілювання України. Сьогодні це вже не ризик і не загроза, а звершений факт, який не потребує яких-небудь дискусій. У той час як провідні країни зв'язують своє майбутнє з нанотехнологіями, в Україні воно знов залежить від кам'яновугільних і залізородних шарів Донбасу і Криворіжжя. При тому, що сто років тому їх потужність відображала нові обрії вітчизняної економіки, а сьогодні — її «постіндустріальне минуле» [3].

Вітчизняна економіка, схоже, повністю адаптувалася до нового статусу сировинної периферії, при цьому її динаміка досить жорстко прив'язана до руху світових цін на вуглеводи, сталь і хімікати і в цьому бачаться основні загрози з боку глобальної економічної системи для економічної безпеки України.

Таким чином, на сьогодні стратегія екстенсивного розвитку економіки України себе вичерпала і можна впевнено констатувати, що ця стратегія (або скоріше її відсутність) привели країну до економічного тупику. У цьому зв'язку Україна має потребу у новій концепції розвитку фінансово-економічної системи, яка враховує умови глобального ринкового середовища, націлена на підвищення рівня економічної безпеки, стійке економічне зростання.

Висновки з даного дослідження. Отже, найбільша кількість ризиків, пов'язаних з факторами зовнішнього середовища зосереджено у фінансовій та енергетичній сферах.

У сфері фінансів основні ризики виникають у зв'язку із збільшенням обсягу зовнішньої заборгованості, проникнення іноземного капіталу в банківську систему. Дані фактори можуть привести до втрати українською економічною системою фінансової незалежності, відповідно і вся українська економіка виявиться у повній залежності від іноземного впливу, що загрожує національній безпеці країни. Наслідком незадовільного стану енергетики і фінансів є і нестабільність українських експортно-орієнтованих галузей - металургії і хімічної, які на сьогодні потребують модернізації та оновлення стратегічних підходів до управління. Зроблено висновок, що поточна екстенсивна стратегія розвитку України повністю вичерпала себе і виникає нагальна потреба в оновлених стратегічних підходах до забезпечення економічної безпеки України.

Література

1. Експортний потенціал України: методологія оцінки та аналіз Т. Мельник [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Mep/2009_8_9/08-3612/10_Melпик1.pcf
2. Кислова Л. А. Перспективи розвитку української чорної металургії в умовах глобалізації світового ринку металів [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vchnu/Ekon/2009_1/zmist.files/_42.pdf
3. Кораблин С. Отечественная экономика полностью адаптировалась к статусу сырьевой периферии // Дзеркало тижня, 5-12 лютого 2010.
4. Офіціна сторінка Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Соціальна безпека: теорія та українська практика : монографія / І. Ф. Гнибіденко, А. М. Колот, О. Ф. Новікова та ін.; За ред. І. Ф. Гнибіденка, А. М. Колота, В. В. Рогового. - К.: КНЕУ, 2006. - 292 с.
6. Тези виступу заступника Голови Правління НАК "Нафтогаз України" Т. М. Степанкової на форумі в м. Лейпцізі [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.naftogaz.gov.ua/ua/euеп15/3.Mt^>
7. Федоренко Ф. Інвестиції та економіка України / Ф. Федоренко // Економіка України. - 2007. - №5. - С. 12-16.
8. Юхновский М. И. Маркетинг на рынке черных металлов / М.И. Юхновский // Маркетинг в России и за рубежом.. - № 4 - 2010. - С. 18-23.